

кемпингах;

– использование средств массовой информации для управления.

Необходимо тщательно изучить опыт функционирования территории Керчи с целью повышения эффективности государственного регулирования развития города на основе социально-экономического мониторинга, а так же осуществлять поиск новых эффективных инструментов регионального развития.

Источники и литература:

1. Широкова Е. А. Пути совершенствования развития международного туризма в Крыму / Е. А. Широкая // Культура народов Причерноморья. – 2001. – № 18, т. 2. – С. 206-209.
2. Драчева Е. Экономика и организация туризма. Международный туризм / Е. Драчева, Ю. Забаев, Д. Исмаев. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : КноРус, 2007. – 576 с.
3. Санаторно-курортное лечение, организованный отдых и туризм в АР Крым в 2009/2010 годах / Главное управление статистики в АР Крым. – 155 с.

Полищук Е.А.

УДК 338.48

ДО ПИТАННЯ ПРО СИСТЕМУ МІЖГАЛУЗЕВИХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Актуальність теми. Туризм є однією з найефективніших та найперспективніших галузей національного господарства більшості країн світу. Здійснення видів економічної діяльності в галузі туризму сприяє формуванню ефективності національного господарства, розвитку його структури, збільшенню обсягів податкових та валютних надходжень, зростанню обсягів валового внутрішнього продукту, зниженню рівня безробіття та забезпечення зайнятості населення, розвитку місцевої інфраструктури.

В Україні питання розвитку туризму представлені у працях сучасних вчених: Л.П. Дячечка [1], О.О. Любіцевої [2], В.Ф. Кифяка [3], Т.Г. Сокол [4], Л.І. Гонгаржевської [5] та ін.

Мета статті – проаналізувати яку роль грає туризм в системі міжгалузевих взаємозв'язків.

Результати дослідження. Формування національного туристичного ринку є наслідком складної взаємодії внутрішніх та зовнішніх соціально-економічних процесів, які спричиняють потребу в туризмі й формують попит на туристичні послуги. Саме ці процеси зумовлюють різні моделі формування національного туристичного ринку. На основі аналізу ринкових процесів в сфері туризму можна виділити принаймні дві такі схеми: схема саморозвитку та привнесена схема.

Згідно з першою схемою, національний ринок туристичних послуг є наслідком загального соціально-економічного розвитку та формування потреби населення в туризмі. Попит на туристичні послуги формується як в країні, так і за її межами, а задовольняється він пропозицією, яку створюють та реалізують суб'єкти національного туристичного ринку.

За допомогою другої схеми національний ринок туристичних послуг формується під переважним впливом попиту зовнішніх ринків та задля його задоволення створюється сфера діяльності, рівень розвитку якої відповідний попиту та можливостям національного господарства при недостатньо вираженому внутрішньому попиті. Найбільш перспективні напрями туризму (внутрішній і в'їзний) є амортизаторами розвитку національного господарства, оскільки створюють можливості для максимально ефективного використання наявних ресурсів та їх розвитку [1].

Специфіка туристичної послуги обумовлює наявність значної кількості елементів, їх ієрархічність відповідно до обсягів діяльності, забезпечення виробничими потужностями і рівня розвитку матеріально-технічної бази, а виробничо-технологічні, інформаційні, організаційно-управлінські, фінансово-економічні зв'язки об'єднують зазначені елементи в галузі, що виступають структурними компонентами туризму. Таким чином, внутрикмплексні вертикальні зв'язки лежать в основі виділення функціонально-компонентної (галузевої) структури сфери туризму.

Внутрикмплексні горизонтальні зв'язки, наявні між підприємствами різних галузей, причетних до організації туристичного споживання відповідно стадійності процесу обслуговування, дозволяють виділити в межах сфери туризму функціонально-стадійні підсистеми, які представлені сполученнями різнорідних функціонально-галузевих елементів, що виконують однорідні функції в сфері туризму.

Відносно споживчо-ресурсної орієнтації їх можна розташувати наступним чином:

- інституційно-організаційна;
- функціонально-господарська;
- територіально-господарська підсистеми (рис. 1).

Національний туристичний ринок формується та функціонує в правовому та економічному полі держави й саме на цьому рівні найяскравіше проявляється дієвість державної туристичної політики.

Державна туристична політика є комплексом заходів правового, економічного та організаційного порядку, підкріплена відповідними управлінськими інститутами, діяльність яких пронизує всі управлінські рівні й спрямована на узгодження державних, бізнесових і місцевих інтересів на ринках туристичних послуг різного порядку. Ефективність державної туристичної політики відбивається в характері туристичного процесу і позначається місцем, яке займає в ньому національний туристичний ринок, та прибутковістю сфери туризму, її прямим та опосередкованим внеском в національне господарство.

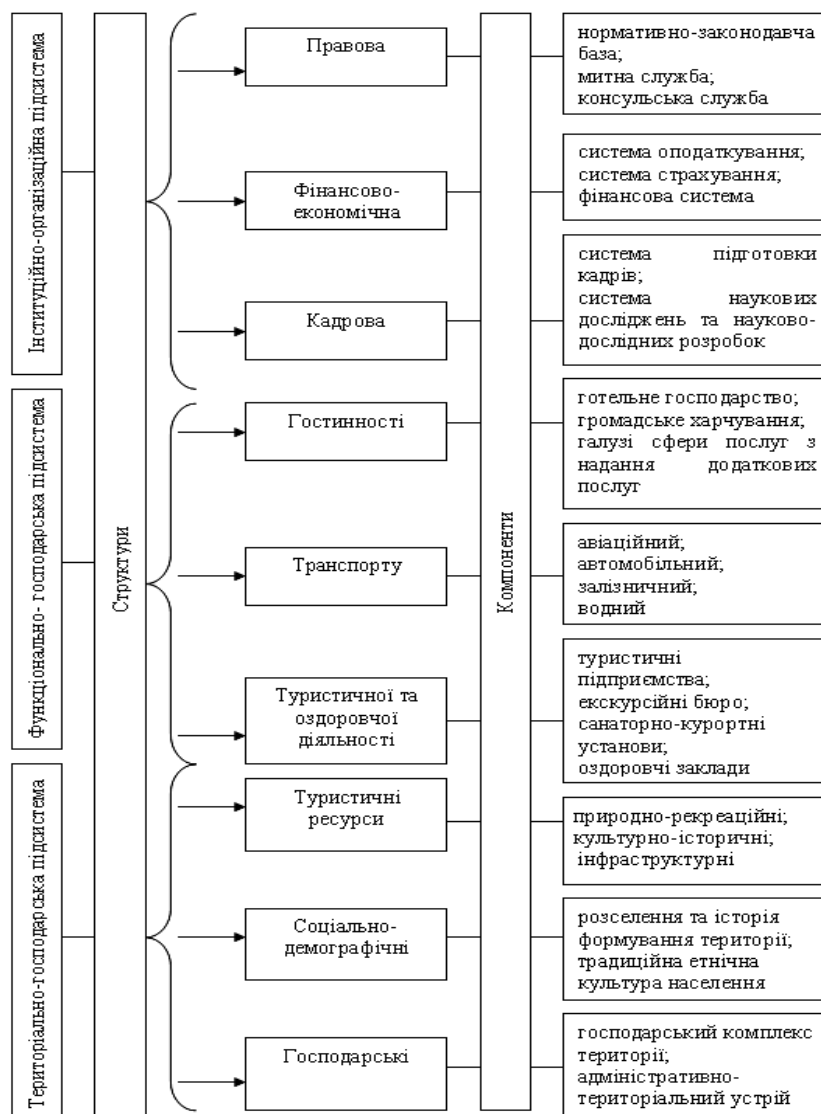

Рис. 1. Основні підсистеми сфери туризму

Інтегрованість сфери туризму в певний комплекс визначається тісністю взаємодії з іншими його складовими. В сфері туризму компоненти та елементи соціально-демографічної структури, представлені населенням з властивими йому демографічними характеристиками, системою розселення та господарювання, є одночасно туристичними ресурсами, трудовими ресурсами та споживачами туристичного продукту [2, 3].

Як будь-яка складова національного господарства, сфера туризму споживає енергію, що забезпечується паливно-енергетичним комплексом, сировину та матеріали (комплекс по виробництву конструкційних матеріалів), воду (водогосподарський комплекс). Для безпосереднього функціонування сфери туризму необхідна матеріально-технічна база, що створюється будівничою сферою, продукти харчування, що постачаються аграрно-промисловим комплексом (АПК), транспортні засоби та транспортна мережа, ремонтна та будівельна база, трудові ресурси певної кваліфікації.

Отже, з одного боку, господарський комплекс території сприяє розвитку сфери туризму, а з іншого, туризм впливає на розвиток національного господарства через створення попиту на певні товари та послуги. Між національним господарством та сферою туризму як його складовою існують тісні вертикальні та горизонтальні зв'язки.

Зв'язки з господарством поділяються за характером, напрямом, інтенсивністю тощо. За характером виділяють виробничо-технологічні, ресурсно-енергетичні, організаційно-управлінські, інформаційні зв'язки. За напрямом – прямі та зворотні, за інтенсивністю – безпосередні та опосередковані. Наявність прямих та зворотних безпосередніх зв'язків дає змогу виділити галузі виробництва, що безпосередньо впливають на розвиток та функціонування туристичної сфери. Для забезпечення цього функціонування можливе створення організаційно-виробничих структур, свого роду «функціональних каналів», за допомогою яких діє цей зв'язок: народні промисли – сувенірна торгівля; АПК – об'єкти харчування; будівництво – об'єкти туристичної інфраструктури; сфера обслуговування, інші галузі невиробничої сфери та інженерна інфраструктура загального користування – об'єкти індустрії туризму; транспорт та транспортна мережа – транспортні послуги сфери туризму [2, 5].

Таким чином, серед галузей, що забезпечують функціонування сфери туризму, можна виділити галузі регіональної орієнтації (народні промисли, будівництво, деякі види АПК та невиробничої сфери, галузі промислового виробництва), що мають широкі розгалужені зв'язки, діяльність яких обумовлена техніко-економічними характеристиками, та галузі місцевої орієнтації (сфера обслуговування населення, приміський АПК, галузі соціальної сфери).

За тіснотою зв'язків і відповідними напрямками мультиплікаційних впливів галузі господарського комплексу можна поділити на ті, що працюють на всю індустрію туризму (будівництво, галузі невиробничої сфери тощо), і ті, що працюють на певні галузі індустрії туризму (АПК – харчування; транспорт – транспортні послуги; культура, мистецтво – екскурсійне обслуговування та організація дозвілля тощо).

Загальною закономірністю розвитку сфери туризму слід вважати залежність від рівня соціально-економічного розвитку країни: високий та стабільний розвиток економіки здатен забезпечити стабільний розвиток туризму, а розвинена індустрія туризму створює туристичний продукт, який за своїми змістовними, кількісними та якісними параметрами не тільки відповідає вимогам споживачів, а й певною мірою формує ці вимоги, стандартизуючи складові турпродукту.

Саме лідерські позиції, основані на пріоритетності розвитку туризму в національному господарстві і, відповідно, його частці на світовому туристичному ринку, який займає та чи інша країна, тобто позиції, забезпечені відповідним турпродуктом, приваблюють туристів і забезпечують стабільні надходження від цього виду діяльності до національної економіки. Таким чином, простежується така взаємозалежність, яка сприяє підвищенню рівня соціально-економічного розвитку країни (рис. 2):

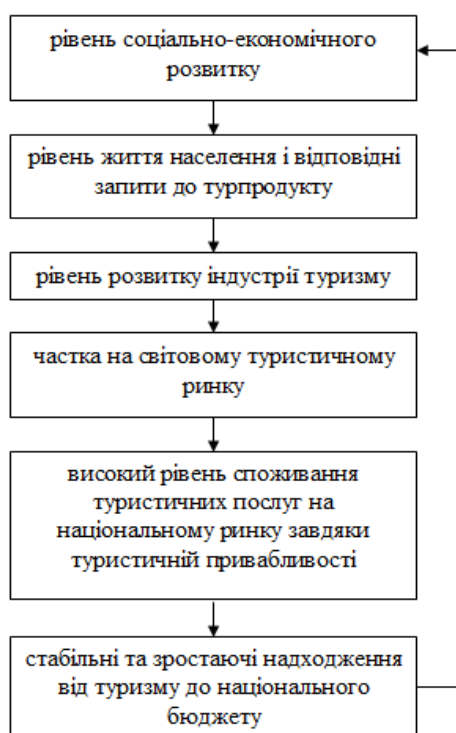

Рис. 2. Взаємозв'язок туризму з національним господарством

Таким чином, успішний розвиток туризму в державі здійснює вагомий вплив на головні сектори національної економіки, завдяки туризму розвиваються об'єкти та інфраструктура, відроджуються культурні та історичні традиції, відбувається збалансування економіки.

Джерела та література:

1. Дяченко Л. П. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дяченко. – К. : Центр учбової літ., 2007. – 224 с.
2. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг / О. О. Любіцева. – К. : Альтерпрес, 2002. – 436 с.
3. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. – 300 с.
4. Сокол Т. Г. Організація туристичної діяльності в Україні / Т. Г. Сокол. – К. : Музична Україна, 2002. – 256 с.
5. Гонтаржевська Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні / Л. І. Гонтаржевська. – К. : Східний видавничий дім, 2008. – 180 с.